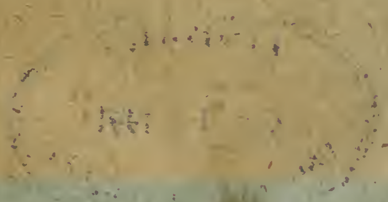
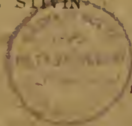
OTTO GULON

HÁJE KDE SE TANČÍ

PROSY A BÁSNĚ

V PRAZE
NÁKLADEM VLASTNÍM
V KOMISI KNIHKUPECTVÍ GROSMAN A SVOBODA
TISKL EMANUEL STIVÍN
1897

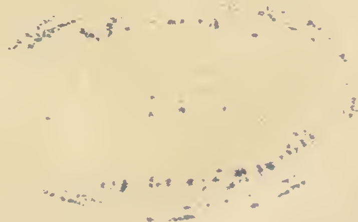

OTTO GULON

HÁJE KDE SE TANČÍ

PROSY A BÁSNĚ

V PRAZE
NÁKLADEM VLASTNÍM
V KOMISI KNIHKUPECTVÍ GROSMAN A SVOBODA
TISKL EMANUEL STIVÍN
1897

Naše literatura je rozražena ve dva díly: parnassisty, kterými rozumím vše, co je pouze zevnější, mozkové (čili tak zvaně citové), rhetorické a analytiky, ať již jsou to delikátní básníci melancholické marnosti jako P. K. Hlaváček, nebo pozorovatelé ukrytých perversních zásvitů duševních rázu P. J. Karáska, ať P. A. Sova svým zoufalým pláčem nervosních a utísněných, ať P. O. Březina v císařsky tesklých rhytmech Věčné Bolesti, ať skupina realistů s Pí. a P. Svobodovými, s P. V. Mrštíkem, P. J. K. Šlejharem atd. Všichni tito snaží se býti hluboko v sebe potopeni, chtějí podati svou duši vykreslenou buď v klidně tekoucím proudu denního života neb ve vzácných chvílích nejhlubší dna moří vibrujících extasí, chtějí si nechati třásti před očima duši »obnaženou, kdy se sama sebe děsí, pozorujíc, jak s ní padá šat.« (Z předmluvy P. J. Karáska k »Legendě o Melancholickém Princi.«)

Mně se takové umění nelíbí.

O vzkříšení školy parnassistní se, doufám, nikdo nebude pokoušeti. A ve skupině analytické vidím příliš mnoho, co by spíše mohlo potěšiti vědce než básníka, příliš mnoho pozorování a zaznamenávání, příliš mnoho snahy *odkrýti* duši.

Je to výsledek romantiky, která panuje v celém tomto století. Táhne se přes Francii v pessimistickém výrazu psychologie Constantovy, v hluboce rozkladných pracích Stendhalových, v Mussetově »Rolle«, v takřka vědeckých touhách Balzacových zachytiti duši celého národa, až se rozproudí v krvi Flaubertově, de Goncourtů, Zoly a zvláště Bourgetově, od těch pak, stále víc a více na jistý kout psychy omezovaná, zúrodněná vlivem C. Baudelairea a E. A. Poëho,

dostane se v duši toho sprostě naturalistického sběratele psychických dokumentů J. K. Huysmanse, jehož tolik nenávidím, E. Verhaerena, který rozvíří ty horečně rozzuřená, brutalní. vášní prosvcená »Města Polypí«, S. Mallarméa, kde zpívá v nanejvýš destillovaných smutcích nezkalených vod, P. Verlainea, rozesnívajícího hudbu melancholických leknínů až rozplývá se v groteskních snech Pí. Rachildeové, P. H. de Régniera, P. G. Kahna a P. M. Maeterlincka.

Podobně dalo by se mluviti o literatuře německé, nordické až na toho nanejvýš podivuhodného a po ivného autora „Pana" a snad i anglické.

Co se týče nás, máme pessimistický vliv romantiky jak v dílech našich naturalistů a realistů, tak i v těch vychrtlých, fanatických výkřicích, které ztrácejí ozvěnu kdesi v exaltacích Zachariáše Wernera. Za úžasné rozšíření těchto posledních názorů děkujeme svými ideemi mně tak nesympathickému S. Przybyszewskimu, jehož kult se u nás rozšířil tou měrou, že možno dnes mluviti o »przybyszewskismu«.

Mně se však chce něčeho jiného

Přál bych si, aby umělec nepodával jednotlivé, pečlivě osvětlené nuance duše, nýbrž právě jen *výsledky* těchto nuancí. těchto nálad, nuancí, jichž výsledky jsou nové, neznámé, jasné a transparentní. Tím stane se umění nanejvýš lyrickým a zároveň nabude kouzla v jistém smyslu didaktického, hledajíc nové hodnoty, osvětlujíc věčně šumící prameny harmonie.

To ovšem vyžaduje předběžného prostudování psychologického, pečlivého prohledání psychického terrainu, na němž manoevrujeme, ale umělec právě *na základě tohoto studia stvoří hrdinu**) a nechá ho projíti jistými sensacemi sensuelními, takže pak se rozzáří mihotavý půvab *hry***), ne sice ve smyslu dilettantnosti a povrchnosti, nýbrž v tom jistém tónu raffinované primitivnosti, v neurčitých pochoutkách svěžího ovoce, v nenucených jasnostech úsměvných očí.

---

*) Kdybych ctil tak vědeckou objektivitu jako Saint Georges de Bouhélier, opakoval bych zde krásná jeho slova: „. . . oni stávají se Bolestí, Láskou . . ." (L'Hiver en Méditation; l'émotion.)

**) Vizte „Les problémes de l'esthetique contemporaine" od M. Guyau.

Umění takové stane se co nejméně historickým, tím chci říci rekapitulujícím, ale protepli se stále prožívanou hostinou života a rozechvěje všechny ty, jichž srdce je citlivé a jemné.

Avšak dekadence je příliš nesensibilní, novokatolicism příliš k jednomu cíli upjatý, který jej činí protichůdným, než aby mně vyhověly. Proto chci nejenom překonání dekadence, ale secessi od ní.

Vidím ve Francii vycházeti dva relativně nové proudy umělecké. Jest to renaissance pohanství a naturism. První mne zaráží svou úsilnou vůlí býti antickým. (P. Louÿs nazval »Afroditu« *mravy antické*), která pak potlačuje v duši umělcově vyjádření všech moderních záchvěvů*) a já právě se domnívám, že umělec má co nejhlouběji a nejšířeji osvětliti to odlišné, co kvete v jeho duši, druhý pak činí mne nervosním svými plebejskými a ethickými tendencemi, svým omezováním se na pouhý zevnějšek.**)

Jako individuelně a ideově nesouhlasím namnoze s těmito literárními útvary, tak disharmonuji a to dokonale s názory toho všeho, kde vidím kmitat vliv romantiky.

Moje zahrady tonou v harmonickém koncertu výdechů květin plných lásky, zachce-li se mi, zavolám na ženu a ona jistě přijde, poněvadž ji ne nenávidím, nýbrž miluji ji, poněvadž vyciťuji, že jest tím, co rozechvívá a oplodňuje duši umělce; všechny výchvěvy smutku stávají se pro mne blaženými a proto konečně chce se mi umění, které by bylo *filosofií* a to filosofií Kůže, Srdce a Duše, neboť cítím v sobě pantheistický mysticism Orientů plných slávy slunce a světla.

Na začátku září 1897.

AUTOR.

*) Neboť mám za to, že nynější duše lidská je zcela jiná než byla před několika stoletími, jak dobře ukazuje S. Przybyszewski v „Totenmesse" a M. Maeterlinck v „Le Trésor des Humbles".

**) Vizte M. Le Blond v letošní „La Plume", velebení mysteria zaměstnání v „L'Hiver en Méditation".

SVĚTELNÁ TĚLA.

Úsměvy slunci.

Prozářilo v něm veliké štěstí. Tolik dní již přešelo, mraky se stmívaly, krajiny byly tak hluchy a apathicky. Ale náhle počalo slunce vycházet, jasné, jiskřivé, svěží a mladé jako čerstvě vykvetlé. A Narcis zase dýchal volně a mladicky.

Chtělo by se mu jít do polí plných rosnaté trávy, sednout u modřivých pramínků a hledět. Krajina by se rozjasňovala stále roztouženěji, bílí skotáci by vyhnali svá stáda, tučná a zářivá, mladé krávy by spěchaly po mohutných pastvinách a nebe bylo by modré, hellensky modré, dálky plné světla. Ah, bylo by vše tak bílé, bílé jako on byl.

Ale on byl jemný, byl tak dětsky bázlivý. A proti němu by ležela jasná příroda, s prsoma šťavnatýma, které by ho zatoužily k sobě přichytit a vyssát. Oh, jak by ho rozdrtily! Vždyť on byl ještě hošíček, bojící se těch kousavých, rozšílených polibků, toho chvění rozbíhavého a závratně stahujícího.

Ochutnávání silné myšlénky.

Narcis seděl ve svém pavillonku: rozchutnal na patře pomerančem voněnou zmrzlinu. Kam jít? Mezi přátely? Měli ho rádi. A on bez přátel nemohl žít, svěřoval jim vše upřímně, byl k nim tak sladký, něžný a miloval je, ty duše passivní, nesmělé a zakřiknuté. A sám viděl v nich zářit svou myšlénku, svou patriarchální, vznešenou myšlénku, kterou rozdýchal v nich ve chvílích sil a lásky.

Příchod smutku.

Ona, dětská dívčinka, Lamína, jak ji jmenoval, se na něho zasmála. Narcis již toužil dlouho jako po růžovém, nahém loktu, na němž se houpal veliký zlatý náramek, po jemných, rozechvělých prstících s delikátními a diskretními nehty. A ona tím vším svítila, ona, smějící se a naivní a v chvilce promyšleně vážná.

Miloval její růže, zčervenalé nejvzdušnějšími nuancem polibků, které mu nosila po svěžích východech slunce

dychtivá s ním mluviti, dotknouti se jeho šíje, jeho měkých rukou.

Lamína tesknila někdy v modrých melodiích, které v sklánivém echu se tratily na obzorech, tesknila dusivými touhami žáru. Ve vysokých oktavách těch melodií pršel déšť dusivých polibků, jichž se lekala, horečné údery budoucích bolestí, které neměla ráda.

Dnes přišla k Narcisovi.

Očekával ji v stmělém, matovaném salonu, parfumovaném mdlou malátností a závratnými vůněmi napouštěných sametů, hnědými kožemi medvědů, s krbem v roznyvělém zákoutí. Políbili se chutnavě na jemnou hrdelní kůži; políbení takové činívalo jim vždy hladivé omámení.

Přišla v bílých, nadýchaných šatečkách.

»Toužil jsem po vás, moje holubice.«

A sedli si na diskretní fauteuily.

Hovořili.

Lamína vstala a rozžehla u svých úst bílou, nemocně, souchotinářsky vytáhlou cigarettu (Narcis je srovnával s pergamenovými ručkami melancholických Elvír) a položila se v jeho klín a přismykla k jeho prsám. Bylo v ní tolik bublavě se smějícího, roztouženě vzlykavého.

Vstali.

Ona v úsilovně se chrlícím zapomenutí mu klesala k obličeji a vydýchávala modravé závoje dýmu. Narcis ssál.

A náhle se mu zdála tato papirosa příliš protipřírodní, příliš nezdravě raffinovaná. Spaly v ní západy perversních století, otrávené šílenstvími vychrtlých parfumů. Odhodil papirosu a líbal Lamínu na závratí sklopená víčka, třesoucí se ve volajícím vypnutí.

Ona ho nepochopovala. Narcis ovšem to věděl. A ten stemnělý salon, kde obrazy v tmavě zlatých rámcích rozlévaly přitlumené světlo, kde vše bylo diskretní, oloupené o stříbřité svity, truchle začarované, nemluvné, příliš ho hladil svými kožemi a roztemňoval. Vyciťoval, že zde v té parfumované zázemí je příliš nad ni silný, příliš podmaňující, příliš kulturami suggerující, příliš mužský.

Ale on zatoužil rozepnout do dálek svou duši a stenčit její husté sonáty.

Odvedl ji na zasklenou verandu, s bílými stěnami, s nábytkem aetherně modrým.

Lehli si na sofu, on ji rozpustil vlasy a nechal v nich rozkvést velkým fialám.

„Hleďte, chce se mi mluviti. Lamíniny vlasy jsem rozpustil, rozkvetl velké fialy a chtěl bych vám dát do boltců dlouhé, vyplakané perly. Perly visící na stříbrných řetízcích. Na vašem malíčku rozjasnil bych stříbrný, benátský prsten s nyvým křišťálem. Ah, dnes miluji stříbro, naivní, bílé, opěvující lásky polibků.

Do rozechvělých delikátních krajin půjdeme. Víte, kde kvetou lesy mých sněžných lilií, kde majáky házejí magnesiová světla na háje útlých bříz. Moje veliké štěstí se roztřese po vystříbřených obzorech a bude v jíní svítiti kolem. Moje veliké štěstí pokryje parky bledavých chrysanthem a bude jim šeptati písně šumící měsíci dalekých moří. Ó lesy smutně stínící zrcadlové vlny jezera v zamlčeném rozsmutnění, ó opuštěné lovčí zámečky, kde spí vylitá bujná vína, ó roztesknělé bažantnice, v nichž procházely se robustní dámy a krmily zlaté ptáky, moje plesající štěstí vám vrátí dávná slunce.«

Ale při vypravování pojímal ho smutek, ty magnesiové, lesklé krajiny pluly tiše k němu a on tušil, že jeho veliké štěstí se sesmutní a rozpláče.

Pokračoval:

»Lekám se, že moje štěstí je příliš slábo. Víte, Lamíno, ono je tak sensitivní. A břízy a lesy u jezera a lilie a chrysanthemy by je nekonečně rády v sobě rozssály.«

Zpíval:

»Štěstí své dám labutím
a v lesy půjdu spát
pod stíny korun setmělých.
Stín plave teskně ku dálkám
a slunce shasínají
a pávi černí letí v dál
kde dávno někdo umíral
a prámy domů plují
dlouze, stlumeně, teskle,
dlouze, stlumeně, teskle . . .«

Srdce ženy.

Byli ve ville spolu.

Hrála svítící harmonie na pianě slunečných dnů, zpívala touhou po zlatých, mladých cesmínách. Ach, v ústech zářil jí leknín.

Sláva jasem tančících nedělí smála se okny a rozlívala své hlazení po jejím těle.

A ona rozperlovala svou ženskou duši v kaskadách tónů, nádherných a šumících věčně, věčně.

Narcis chtěl, aby mu rozsvítila jeho bílé Orienty (které tak miloval), modré oblohy, s plochými dálkami, u nichž dýchají bílé pagody a mešity v melodiích veselících se moří, rozkvètlých bílými plachtami. Orienty s oasami, v nichž lkají koncerty jednostrunných houslí.

Ona hrála a jemu bylo tak smutno, jako když kdysi třásl se touhou po tanci a viděl kolem sebe žhavá děvčata tančit v smyslném udýchání; a sám neuměl.

Sen o Xerxovi.

Ah, bílý, mladičký, naivní Xerxes!

Byl to tak divný snílek, dětsky svéhlavý, udivený, jenž se zvláštně roztesknoval při stycích s brutalitami Sparťanů a moří. Jak byl podajný on, modrooký rusovlásek, bičující moře, ženoucí své otroky na popravy, když rozteklé mlhy zatápěly jeho slavnostní krajiny. Oh, chtěl bych být tím světlým, rozněžněným Xerxem, jehož útlé nohy byly líbány od těch, kteří pro jeho záchranu vrhli se v rozlehlé moře; a pak bych schvěle, nesměle zaplakal jako on nad proměnou osudů.

»Ach, Lamíno, polibte mne!«

Sady nových rozkoší.

Jednoho dne Lamína plakala.

Ó, on byl tenkrát měký, jemně se jí dotýkal, šeptal jí tolik zněžnělých slov. Dýchal vlažně na všechny její bolesti naplněn smutky atlasových pavích pér, které svítaly v unylých bělích holubů. Kolik teskností plavalo kdesi na hladině, aby on je nerozstříbřil? Kolik vzdechů stříkalo přes balvany srdcí, aby on je nepohladil?

Prosil ji, aby s ním tančila.

Rozemdlili nešťastný, plakající valčík. Valčík, kde se uspávají naděje, kde v srdcích omdlévají zelené touhy, v němž jsme tak vyplakaně nešťastni nad závratně, třesavě vypnutými blaženostmi.

Narcis cítil, jak Lamína se mu v loktech rozplakává svými tesknotami.

Byla zlítostněna kožešinovou jemností jeho snů. Viděla kterak je brutalní, divá vůči němu, kterak její polibky jsou příliš kruté, její ruce příliš žhavé, její nohy příliš šílené, její tělo příliš drtivé, její oči plny pralesů mohutně vydychujících Afrik.

Chtělo se jí vystesknout v těch nadýchaných záhybech jeho duše, vrhnout se mu ke kolenům a líbat jej, celého. Neboť nyní mu vyvzlykala vášeň svých prvých, šarlatových večerů, kdy po dlouhých rovinách umírají krví nassátá slunce a házejí do duše rudé fanfáry řítících se výkřiků.

Tehda ohniví kohouti touh jí šíleli kdesi věčně vysoko, stále vysoko, úžasně vysoko nad její hlavou.

A přišel tehda muž a ona se mu podala.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Schoulila se u něho s úzkostlivým očekáváním.

Ale v něm zajásala duše, všechny veliké měsíce vysvitly na staniolech nebes a hvězdy se smály a celá noc ho políbila.

Jeho nálady jako malé Japonky šly v dlouhých pláštích z vinic světlých vůní k slavnostem rána.

Půjde k ní jako k bílé matce, kůže její bude pro něho plna nově stvořeného očekávání, kolena obepjata mystickým chvěním.

A jak budou její ruce zvláštní, její ruce vypravující o dávné lásce, o dávných polibcích, které k vůli *němu* zemřely. K vůli němu.

Tedy ne panna. Má ještě jiné kouzlo, ona byla matkou, ona cítila v sobě omamující proudění věčné přírody, ona dala život.

Účel života.

Narcis litoval vyznání Lamínina. Byl tu jen okamžitý požitek, kdy stala se mu matkou. Tehdy ji ovšem miloval více, než když se domníval, že září v jejich očích odlesk panenských červánků.

Ale její tvář, která líbala malé děcko, *své* děcko, přestala ho dráždit.

A Narcis ji miloval nyní stejně jako své chrty, jako své sladké koně s pohledy probouzejících se hyacinthů, jako své mámivé papirosy, jako drobné krajinky Japonek, zpívající o snivých jarech naivních srdcí.

Chtěla aby ji miloval.

Nebude přece své požitky k vůli ní mařit.

Co je život, než *pohlazení všech záhybů naší sensibilní duše.*

Ah, život! Přál si život tančící v sladkých hájích něžných pohledů, kde by se vše třáslo v proudícím rhytmu líbajících svátečních písní v měkce dýchající vůni láskou omámených rájů. A proč ona chce, aby odešel z Arkadii štěstí?

Lamínina žalostná píseň.

»Sladká bohyně, milenko všech mužů, zbožňovaná, kdy mně vyplníš nešťastné mé sny? Včera jsem ho chtěla políbit a on ode mne odešel. Dnes chtela jsem mu navonět vlasy a on se rozhněval. Ah, hleď, tak dlouho se zlobí na mne. Zbožňovaná, proč jsi mi nedala aspoň družku, abych ji líbala? Miluji všechny krásné muže a nejvíce jeho. A on se na mne hněvá a jiní nechtějí přijít. Zbožňovaná, za umírajících podvečerů si přávám vidět bílá jejich těla a moře omdlévá dole láskou, jen já jsem sama.«

Bolelo ho, že ji nemůže milovat jako dříve.

Narcis slyšel její elegii. Jak mu to bylo líto. Jí rozbolestnil měké ženské srdce, až plakalo. Věčně toužící a věčně nenasycená byla ona. Plakal by, plakal by. Tedy on, Narcis, nechal tesknit její slzy z omdlívajících očí.

Políbil ji její ručinky, její od nějakého času, tak melancholická prsička.

Bolelo ho, že ji nemůže milovat jako dříve.

Cypřiš.

Tehdy zemřela Lamína. Narcis a Dafnis, kteří tak dobře znali její lásku k životu, řekli, že si neučinila násilné smrti.

Narcisova radostná píseň.

A Narcis si přitiskl k prsám varyto a zpíval nad krásným Lamíniným tělem:

„Zpívám chválu vánku, který líbá mé líce, chválu jabloní, které občerstvily mé rety, chválu lesů, které nechaly mou duši poslouchat jejich šumoty, chválu niv, které roztančily zlatem svých klasů mé zraky. A nyní sedím u mrtvého těla, jež kdysi žilo. Ah, nechce se mi milovat je. V něm dohasly políbení a touhy a úsměvy a chvění. Přišla smrt a odnesla si je tam, kde ustalo proudění zářivých objetí. Lamína je mi lhostejna, neboť nepřijde již více ke mně a nedotkne se mne více svým loktem.

CHVÁLU ŽIVOTA ZPÍVÁM, CHVÁLU MUŽŮ A ŽEN, JIMŽ DÁN SVĚT K POŽÍVANÍ.

Večer pomalu se k vlnám snášel
a tesknil v žalném kouzle vyskleněných fléten
kde spalo tolik marnosti a touhy.

A já jsem dlouho plakal
pro květy bílých milenek, jež vadly v dálce,
pro květy bílých milenek, jež netrhal jsem v klín
a jež přec' voněly tak sladce v dálce . . .

Smutná laska.

Jara a léta se na nás smála,
jara lesku tvých očí
a léta bouří tvých prsou
a my jsme váhali, váhali stále.

A hleď, přece jsem věděl,
že jsi se rozkoši chvěla,
spínavou rozkoší hřmící,
při styku remen.

Než nyní se světla na vlny rozlila
slzících ohňů tvých očí
a nad městem visí dva stíny
duší zžaslých a melancholických.

Procitím rozkoš těch, kteří vedou.

Přál bych si tak vroucně, aby J. milovala B. Mazlil bych se se svým smutkem, měl bych po celou dobu kvetoucí sesmutnění. A zamiloval bych se (a ovšem nešťastně) do O., do měké, mne pochopující O. Jak by to byla nešťastná láska! Láska zvonící dětským, čistým hláskem po tolika láskách krve. Neboť poznávám, že jsem *nemohl* nikdy milovat M. Miloval jsem sladký, vonný sen o ní, miloval jsem její oči, které má duše učinila něžnými a vylíbala v nich úsměvy svatyň, miloval jsem její tělo, o němž jsem snil, že se třese v slunných hymnách políbení a políbení. A kdykoliv jsem s ní mluvil, Ona se měnila a přišla ona. A nyní mne již činí bolest, že ji nemohu milovat a nechci se s ní setkat, nechci, bylo by mně líto. Ah, mám potřebu mít kolem sebe měké duše. A tou již není J. Ale vím o T., vím, jak je rozněžněný, vím, jak pomalu a nesměle mne k sobě ve snech vine, zatím co duše volá: »Lásku, lásku a já ji nemám.« Proč nepřijde k němu dívka a neřekne: »T—čku toužíš; přišla jsem . . .« Půjdu s ním jednoho naříkajícího večera na hřbitov a tam budu hladit jeho raněné, nevyplakané srdce a řeknu mu, že znám jeho záchvěvy, které nedovede vyjádřit, že znám jeho touhy, které již dávno přestaly volat, že znám jeho nešťastnou lásku — — *A tehdy budu mluvící jeho duší a procítím rozkoš těch, kteří vedou.*

Voloďa Petrovič a Heinrich von Ofterdingen.

Voloďo, miluji tě více než Zinaidu a než tvého otce. A přece tolik lidí milovalo Zinaidu. Miluji tvé zaleknuté chlapectví, toužící po divných, do dálek tušících políbeních, miluji tvou tvář, která tak hořce plakala, miluji tvou něžnou, smutnou, nesmělou lásku. Miluji tě jako první stránky z Heinricha von Ofterdingen.

Můj Voloďo a Heinrichu!

Za zkrvavělých večerů jste chodili parkem a toužili po modrých květinách. A chtěli jste právě ty nejkrásnější, ty královsky vysoké, ty císařsky vznešené. chtěli jste ty, které by vám byly oddány, s kterými by jste mluvili o svých nedoplakaných pohlazeních o všech krásných dámách, které šly kolem a neusmály se na vás. Chtěli jste ty, ku kterým by jste mohli zvolati: jediná přítelko!

A pak vály dlouhé větry a vy jste trpěli.

Oh, trpěli.

Trpěli jste pro své melancholické sny, které k vám přicházely za nocí, kdy jste byli sami, trpěli jste pro omdlené květiny, které se zavíraly na večer. Neboť rána a večery bily tlukotem vašich veselí a smutků.

Kráčeli jste královstvími unylých polibení ve svých sesmutnělých srdcích.

A nepřinášeli vám modrých květin a vy sami jste ji nenašli. Často šli jste kolem nich a začervenali jste se.

A tehdy nebyli jste již Heinrichem a Volodou, ale dvěma touhama, které zpívaly z hluboka své duše o tesknotě zahrad.

Pohádka o umdlených snech.

Všechny delikátní sny vyvedl princ ku stesknělým průplavům. Chtěl, aby tančily, aby v sladkých symfoniích celé sklouzající se splavy jejich hlazení padaly do stříbrných nádržek, ku palácům modrých víl. Chtěl, aby víly, přilákané krásou jeho snů pomalu na hladinu se vynořovaly a zpívaly mu do dálek letící písně o zlatých studnách, při nichž si česají své zvonící, unylé vlasy.

A jeho sny se seřadily a tančily.

Teskle, melancholicky tančily.

A náhle chably, klesaly a všechny se položily do mechů pod smutnící modříny, na pokraji hlubokých, v samotách tonoucích lesů a všechny plakaly.

A tehda připlula k němu královna víl a zpívala:

Princi, princi, jsi příliš něžný a sladký.
Princi, princi, jsi příliš veliká touha.
Princi, princi, proč ti nemohu dát své království
Princi, princi . . .

Neodpověděl.

Jen jedna vzlykající tesklivost z toho, co se mu dávno zdálo, z toho bohatého, které rozléval kolem, z toho celého šedého, kde už nebudou víly, z toho velikého, nevyzpívaného . . .

NÁLADY.

Man liebt zuletzt seine Begierde, und nicht das Begehrte. *F. Nietzsche.*

Ach, já vím, zítra bude les šťavnatě vyzařovat. My se sejdem v té aleji, víš, kde stromy tak omamně voní.

A zítra budou vonět k omdlení silně.

Ty přijdeš a budeš plakat. Já vím určitě, že budeš plakat. Proč? Nezáleží na tom. Ale budeš horoucně plakat.

Já rozžehnu první náš polibek; a ten bude tak smrtelně dlouhý a úzkostně vyssávaný.

Skryješ se u mne, dětsky, důvěřivě, a budeš mne líbat v jarním, parfumovaném lese.

Proč pláčeš? Že jsem ti dal políbení, že les fialkami voní, že vlny zpívají melancholicky a z hluboka?

Nezáleží na tom — —

II.

Půjdu k jedné přítelkyni, která stává se matkou.

Na nízký tabouret usednu, u jejích roztoužených nohou a budu hladit dlouhé, vyhublé ruce, zpívající o jemných stínech. A budu ji vypravovat o jejím dítěti.

Budu ji vypravovat o bolestivých krajinách, nad nimiž svítí hedvábná luna.

Budu ji trochu závidět její stesklou passivnost, její sny, rozkolébané malými ručinkami.

V jejích očích budou kvést kytice polibků.

A my si tak musselinově porozumíme, ona mne tak dychtivě pohladí a usměje se na mne.

Já budu snít, že jsem sestrou jejího příštího chlapečka.

III.

Můj příští, můj jemný, rusovlasý synu, o tobě budu sníti. Budu tě vychovávat, sám elegantní a mlád, v sešeřelých salonech, kde rudnou matované fauteuily nahnědlých

garnitur, kam padají narudlé tóny delikátních, zmírajících západů, kde budou voněti subtilní vůně nejvypěstovanějších tuberos.

Budeš krásný, můj synu, v sametové toilettě!

A já dám ti vše, víc než mám, vychovám v tobě co ve mně kvetlo kdys a nezazářilo, můj rusovlasý synu, *svou* duši v tobě rozdýchám otcovskými polibky a ty budeš větší než já.

A bude to pro mne tak bólestně sladké.

IV.

Je jasné slunce. Obloha koupe se v modři.

Dole po chodníku procházejí se zamilovaní mladíci s nedočkavými, těšícími se, lásku ssajícími děvčátky.

Jsme aristokraticky nemorální.

Jsme vysoce, vyjemněle nemorální.

Rozložíme se do oken, cynické vtipy necháme sklouzat, a budeme toužit někam vysoko, kde je tak průhledný aether.

Co nám dnes do lásky?

Ah, ssajeme tak sami – v sobě, ssajeme z duše naší duše.

Máme vybroušenou, minutieusně krystallující aesthetiku.

Budeme kokettovat s protějšími brunetkami, které touží již dlouho. Pošleme jim několik parfumovaných polibků, napíšeme jim, že zítra čekáme na ně, až půjdou do pensionatu.

Toužíme po zahradách nabledlých růží.

V.

Růžemi si ověnčím hlavu, černé vlasy svoje si rozpustím, oleji nabalsamuji, jež žhavě voní, nejměkčími, bělostí tekoucími lilijemi posázím je.

Bílými závoji bude svítit mladá krása mého těla.

Bude to nádherná mystifikace mé duše, mystifikace házející dlouhé stíny za nejvyšších polednů mého velikého Chladna, vlnící se v sladkých, parfumovaných poloelipsách, kde praskají dlouhé písčiny mé bolesti.

Přijdou ke mně dnes děvčátka, blouznící děvčátka, v nejistých tušeních blížící se puberty.

Dám jim pít staré, perlivé cyperské víno, vykvašené dávno před časy.

Ke mně se vrhnou, budou tak plamenně toužit, vlasy mně opletou kol těla, plakati budou touhou. Líbat budou prsteny svítivého zlata na palcích mých malých noh (jsou vysázeny barbarskými smaragdy).

A já je políbím diskretně na bílá jejich čela a roztoužená. slzící je odešlu zpět.

VI.

Jaké nádherné ticho, jaké slavné ticho, jaké velebné ticho!
Slunce vycházejí, veliká, plovoucí, pozlacená slunce a valí
voje jasu ke mně po bílých planinách.
Sním ....
Proč je tak rozlehle velebno!
Duše čeká, *moje* duše ve stínu olivových hájů, opojena
pršícími vůněmi. Je bílá, nezhalená, naparfumovaná
pannenskými náladami.
Je božsky lenivá, ona.
Sní ...
Přijdou jinoši a já je budu líbat. Než nebudou jinoši, ale
já budu jinochy.
Přijdou písně a já je budu líbat. Než nebudou písně, ale
já budu písněmi.
Přijde celý svět a já jej budu líbat. Než nebude celý svět,
ale já budu celým světem.
Přijdou vlny a já je budu líbat. Než nebudou vlny, ale já
budu vlnami.
Oh, má duše, má veliká ssavá duše, je předvečer zářící
neděle.

Padají jarní květiny.

Kdosi otevřel okno v duše mé ville
a květiny padaly ke mně, zářivě, slunečně bílé,
koupané ve vlnách rosy, zmámené polibky tepla,
pějící o hejnech ptáků, jež vesele nad nimi létla.

A Mládí v zahradě tančí na měkých kobercích květů
a je tak blýskavě nahé a zpívá o žehnoucím létu
a čeká na parfumy dívčí v řízách zlativých vlasů
na dlouhé plápoly očí, tonoucích v jiskřivém jasu.

Slavnost jara.

(Fragment.)

Slunce do zahrad stouplo, květy se zachvěly září
a mládí šumí a víří a do dálek jásá a září
a sbory bělavých pannen s cymbalem věnčeným kvítím
jdou k bílým chrámům bohů a já jim na cestu svítím
a já jim svítím svým thyrsem, vinutým v růžích, svým
plesem
a pějeme stále a stále a píseň březovým nese se lesem:

Kdo přijde dnes
nám růže dát,
kdo přijde v les
nás zulíbat?

A jsme tak krásny
s zlatými vlásky
a nejsme šťastny
bez lásky, lásky.

Když hledíme skrze mlhy.

Ano, dnes se zastavuji a hledím do kvetoucích zahrad a ptám se: »Proč jsem se potácel tak dlouho v krajinách ploužívé mlhy? Proč u černých řek jsem kráčel v hallucinacích a vláčený temnotami? Hle, tak blízko chvělo se jaro, smály se růže a mně, mně zpívala příroda hymny slavící mé mládí.«

Tančící oblaka se prohýbají, pnou se u veselém očekávání slunného tance.

Budeme tančit v měké harmonii jara, budeme tančit před lidmi, před *zástupy* lidí, před *mořem* lidí. Ano, bude tam mnoho dívek, rusých a hnědých, a ty nás občerství rosnými lilijemi. Ach, smějí se dívky, když v obdivu mé síly a mého mládí ssají prosvítající nádheru mých rtů, smějí se bohové v bílých vzdušných chrámech nahé krásy, směje se moře, smějí se lesy, smějí se potoky. A tam u jabloně směje se moje růžová sadařka, tleská a hází mi jablka do mechu.

Fanfáry ku požáru.

Mně chce se vyssát prsy děv
v horečce šťávami zpité
a v mužném žáru zvichřit krev,
srdce jim vylíbat z těla.

Kolik to bude závratí
kolik slzí a pláče
až duše se v šílení rozvrátí
a bude znát rozkoš jen rozkoš.

Kolem noc nebude zpívat,
hvězdy se nebudou stmívat,
v světy se nebudem dívat —
v duši se propadnem.

Afrodité.

Posmívám se mladým starcům. Výše a výše! Žene mne krev proudící, tepající, soptící, žhnoucí. Rozlijte omamující světla, rozzuřte vztekající se vůně. Bachantky a mainadky! vašich zpěvů výkřiky sálající a žárné dnes krotím. Ale krotím je, poutám je, aby v mých rozestřiknutých ohních na vinice jste žhavě projely po svítících hroznech a echo požárem jste vydechly v plápolajících růžích na rozpálených dálkách. Ne upoutané boky, vyžloutlé líce. Ne — sápající Asiaty krotím v chrámech Afrodity. Afrodité, mladá a kypící Afrodité, Hefaistos je stár a kulhá. Ale já jsem mlád, purpurový, vířící. Klokotám a jiskřivě se rozperluji. Afrodité, Hefaistos kulhá.

Zpěvy měsíců.

Ty zpěvy měsíců se tichou nesly krajinou
a v srdce dívkám vstouply, kde nikdy nezhynou
a věčně budou chtít je vodit do sadů
a kvčtů červených a květů mákových v nich rozplát náladu.

Ty zpěvy měsíců za nocí šumících
lilije líbaly v závratných rozvlycích
a za svítání ony láskou svou zmíraly.

Pijme poháry mladého vína.

Ven do lesů a pijme poháry mladého vína!
Všechny vás vidím s tvářema rozžhavenýma
a neptáte se, zda zpátky přijdem, zda víly
nás neulíbají v houští až vyjde večer bílý,
nic neptáte se, jen za ruce se vedem
a spěcháme daleko, daleko za měsícem,
chceme ho dohonit dříve než hvězdám řekne,
že je miluje, že je líbá, že k jich nožkám klekne.
Nechceme, nechceme, aby byl dnes kdo tak žhavý,
jak jsme my, králové mladí, — než kde že naše jsou hávy?
Prožrali nám je moli a porty hodili myším,
ale máme svá těla, svá těla a s těmi prcháme k výším.

Podzim.

»Kam zmizí úsměvy až zšednou nebesa?
Když slunce zapláče kde tančí polibky?
A za svítání těch, kdy léto umírá
zda rosa bude smát se v květů kalichách?«

»Oh, bude dlouhý stesk se chvěti nad mořem
a v lesích přestanou nám jásat kukačky.«

»Tu půjdeme, my všichni, kterým zpívá v srdcích podzim
do parků plakat.
A budeme tesknit nad plesáním léta, které jen zářilo, zářilo
a toužit po opuštěných místech
u smutných rybníků,
kde by nás nenavštívily víly,
ale sladké, hluboké a truchlé duše,
jimž bychom mohli se vyzpovídati.«

Bouquety podzimní.

I.

V těch dlouhých loučeních ve kterých smutek zpívá
z mých lesů odešli v dál syringy a fauni
i se vším zpěvem letních dopolednů.

Jen duše má se teskná navrátila
a spěchá rozdýchat takt podjesenních tanců.

Oh, tance, tance, tance podjesenní,
ve kterých objetích chcete být vyssávány?

II.

Po duších měkých, srdcích oklamaných,
že zatoužil jsem při západu slunce?
O ne, já miloval vždy rozjiskřenou krásu.

Jest podzimních zpěv hvězd vychvěný kytarami
o utonulých láskách jich písně nocí šumí.
V ty chvíle líce něžných očí blednou
a pláčou v zrcadla své smutky z magnesia.

Za nocí takových mi broskve přinesete
na nichž chci vycítiti chvění vašich prstů
a vůni vašich vlasů v svou duši nadýchati.

Jsouť v lesích mýtiny již pro vás uchystány . . .
Až za svítání snad ustane symfonie,
která zní láskyplně ze srdcí mladých laní.

Večery.

(Úryvek z dopisu.)

Je jeden z večerů, za kterých rád pláču. Pohlazení takových večerů, kdy poprchává a je temno, působí jako strach stromů, obtížených květy před ostrým větrem, jako odchod mé milenky do mlh, jako bázeň umělce, že nevytvoří díla nikdy tak dokonalého.

Ano, ty večery se jmenují nervosní, lítostnou bázní.

A tehda dovedete si tak naklonit děvčata, že se zahledí na Vás svým modrým okem a jejich ruce Vám řeknou: »Klaníme se před Tvou onemocnělou, mužskou duší.«

A budou si myslit: Oh, proč i my nejsme tak nervosní.

Ale tehda Vám nebudou chutnat jejich polibení a Vám se zachce být sám, sám.

Neboť nebudete slyšet nic jiného, než večery melancholických hvězd, večery utonulých pralesů, večery opuštěných ostrovů.

Zatoužíte a zapláčete být k sobě intimním a budete litovat těch měkých srdcí, kterým jste ublížil.

Ty večery se proto také jmenují chvěním měsíců.

Kdy uslyšíte jejich šumot?

Až hvězdy na obloze budou tát pomalu a vysíleně a ony sklesnou v řece.

Celý se zachvějete bohatstvím něhy a lítostí, které vyšumnělo Vám v duši. A vycítíte nádheru vstávajícího slunce, jásání zítřejšího rána.

Proto se jmenují konečně i večery slavnostních obrození.

Pohřeb v mém srdci.

Přál bych si, aby dnes všechny hrozny byly plné slz,
se stromů padalo listí
a plakala moře a v zahradách žalovaly větry.
Aby města se zamlčela
a kurtisány, ve floru zahalené,
na náměstích hleděly smutně do přístavu
a nemluvily.
To by byl pohřeb v mém srdci.

Muž.

Ueber allen Thüren ihrer Wohnungen ist
das Bild des »Fliegenden Holländer's.«

P. Altenberg.

Za umírajících západů vysíleného slunce jsme se rodili. Kolem stála příroda nenáviděná a zotročená. Naši starší bratři byli zoufalí, v křečích se zmítali u nohou ženy, kterou šíleně kousali.

A ona hleděla na ně svýma modrýma, čistýma, v mořích světla tonoucíma očima, vždy ochotna k polibkům a nevěděla, co si přejí. Několikrát snažila se jim pohladit vlasy, ale když plvali na její ruku, položila se do trávy a zírala v kalná nebesa. Bylo jí líto, proč aspoň tam nesvítí slunce.

Když jsem já počal milovat, zdálo se mně to směšno.

Neboť duše má se ptala:

Proč chceš ji nenávidět, můj silný? Proto, že vidí v sobě jen tebe a tvé bratry? Proto, že cítí ve svých sestrách jen tebe a tvé bratry? Ale nahlédni, že to je právě to nejpřírodnější v ní. Ty jsi ona, ale nikdy ona není tebou. Můj silný, ona čeká, abys ji učinil tím, čím chce býti, ona chce slyšeti v sobě slova vodicích se životů. Hleď, ona je tak ubohá ve své závislosti na tobě. Tys všechno a ona nic. Ty dáváš a ona přijímá. A co ti ze svého daruje je nepatrné pro i tvým polibkům. Víš proč ti to pravím, můj silný?

Abys pochopil své mužství, abys ho dovedl uctívati. Jdi k ženě tehdy, když *ty* si budeš přáti, jdi k ní proto, aby uvedla tvou kůži v neznámé chvění, jdi k ní proto, abys byl umělcem.

Neboť umělcem býti znamená radovati se ze života. A nelituj ji můj silný! Byla vždycky ubohá a pokorná.

Tehdy jsem poznal celou ubohost svých starších bratří a zvolal jsem v nadšení:

»Muži, ó muži, jenž radostně přicházíš k *pokrmu přírody*, který se jmenuje *žena!*

Háje kde se tančí.

Do našich hájů, v nichž sídlilo ticho
zapadly rhytmy neznámých tanců.
Bylo to na jaře a v květech spaly vůně.
Kolik nových lásek zazpívalo v srdcích?
Dovedli jsme chápat slova mladé země?
Byla naše čela klidná jako duha?

Začali jsme tance s mladými rusovláskami
a sbory nových lásek zazpívaly v srdcích
a my rozuměli pohledu slunce i země.
Stali jsme se moudrými ačkoli jsme mladí
a naučili se neopovrhovat rozkošemi;
zapoměli jsme vzpomínat a poznali slávu políbení.
a když jsme tesknili byl smutek náš krásný a jasný.

Probuzení Země.*)

Panu *Otokarovi Březinovi.*

Neviděl jsem Vás, Mistře, ale vycítil jsem Vaši podobiznu. Spatřil jsem Vaši rozesmutnělou, melancholickou tvář.

A hleďte, já cítil z Vašich knih třesoucí se zemi v touhách po požitcích, Vaše srdce se chvělo mámivými rozkošemi — a já tuším jak jste to vše zadupal Oh, ve svých vigiliích jste vše to proklel. Zapřel jste kyprou, mladou zemi, její žně jste zapálil, celý její vítězný jásot jste si podmanil a šel jste do gothických chrámů — — — ne, Vy jste tam zprvu nemohl jíti, ale plakal jste v prostorech věčných a bez mezí své hymny. Ale pak jste tam doputoval a padl jste na sarkofagy uložených soumraků a šílil jste slzami.

A já hledím na Vaše dvě knihy a ptám se Vás, Vás, jejž tolik miluji:

»Je to Vaše poslední sonata síly?«

Proč Vaše visionářské zraky viděly stoupat ze země brutalní, vyjící omdlení? Je plna úsměvů rána při svém probuzení, bohatá nashromážděnými silami, pannenská a svěží, božsky lepá! Slyšel jste její volání po žencích? Oh, Vy jste slyšel, ale Vaše vyjevené rety volaly v křečích: »Zhyň!«.

Mistře, je tomu rok, co s jedním přítelem jsme se omamovali Vašemi rhapsodiemi nekonečna. Milovalo mne tehda něžné děvčátko, které mi bylo tak oddáno. Chodili jsme po polích, umírala láskou a já ji nenáviděl. Nenáviděl jsem jí tak jako Vy, Mistře, (jenž je nyní tak divně, vyvýšeně milujete), nenáviděl jsem ji jako tolik jiných Ji nenávidělo.

A přece v její krvi jásala nenasytná, svěží síla, ruce pálily prouděním nejsevřenějších objetí, prsa dýchala omamnými sny.

To roztoužené děvčátko jsem nenáviděl a zapudil.

A dnes, kdyby ke mně přišlo, vylíbal bych jí na rtech Edeny všech jejích růží.

Víte Mistře proč? Veliká, dobrotivá Země se ve mně probudila a v mých cévách stvořila nové chvění, ona dala

---

*) Psáno v červenci t. r.

vyrůst vinicím světelných hroznů, ssajících laskavé, mocné slunce.

Bílí otrokové,
jichž písně jsou zhaleny v safianu,
bílí otrokové,
rozsviťte sny mladých faraonů!
Egypte!
Ninive! mé matky, mé sestry,
Asie prosycena hymnami slunce,
mé sestry,
Babylon a pyramidy,
zahrado přírody proudící, mocné,
paláce mystických hvězd,
tance perel na vonících hrdlech,
harfy řek za měsíčných nocí,
tajemné nádhery zemřelých králů,
králů mladých slonů a zlatých levhartů,
magové dalekého a světlého —
vším tím se spijím
a v krvi mé svítí
píseň slunce
zapadajícího nad Eufratem.

Čtyři písně mé mladé milence.

I.

Milenko mladá s útlými lokty
v tvých očích září smaragdové horizonty
a kůže se třese v harmoniích nového chvění.

Když jsem přišel poprvé k tobě, pamatuješ se?
bálas se dotknouti těla
a vypít žár zářné mé touhy.
Co si tenkrát šeptalo tvé srdce, malá a škádlivá?
Je pravda, že ti noci vypravovaly o zhoubném tlukotu
slunce?

Ach jdi, moje mladá milenko,
a ptej se slunečnic na vaší zahradě,
zdali neomdlévaly touhou po jeho políbeních;
a ptej se také růži a hroznů na vinici.

II.

Ptala se milenka proč červánky na tvářích se jí chvějí,
a v očích jí zpívají duhy a sprchávají deště šeříků.
A ptala se tak sladce a nevinně.
Ještě nevěděla, že moje políbení dávají kvésti
i těm růžím, které hynou za západů slunce.

III.

Milenko, zavři oči a naslouchej šumění srdce.
Viď, nedomnívalas se, že je tak snadno líbat a chvít se
pod políbeními?
Kolik nocí jsi proplakala, toužíc po tak citlivých rtech
jako jsou moje?
Jak často jsi hleděla na hvězdy, které kvetou a milujou se?
Zavři nyní oči a naslouchej šumění srdce.
Obejmi mne svýma chvějícíma se ručkama
a učiň, abych celý pocítil tvou magickou krásu.
Věř mi, po celý život budeš vzpomínat na ty závratné
okamžiky
ve kterých jsi se naučila omdlévat na mých loktech
a chutnat hladění dlaní nejsladčeji roztančených.

IV.

Nemysli milenko, že jsi ty prvá, v jejímž objetí jsem se chvěl
a věř, že nebudu také líbat jen tvé vlásky.
Jeť krása žen příliš svůdná a různá
než abych neomdlel na tělech mnohých.

Víš milenko, proč ti to pravím?
Abys se mi na prsou nerozplakala až se budeme loučit
a já tě poprosím, abys mi zůstala věrnou.

